

USNESENÍ

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy Mgr. Davida Hipšra a soudců JUDr. Tomáše Foltase a Mgr. Lenky Krupičkové v právní věci žalobce: **A. C.**, zastoupen Mgr. Štěpánem Řiháčkem, advokátem se sídlem Pechova 1228/3, Brno, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra**, se sídlem Nad Štolou 3, Praha 7, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Ostravě ze dne 28. 3. 2019, č. j. 63 Az 3/2019 - 38,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost **s e o d m í t á** pro nepřijatelnost.
- II. Žádný z účastníků **n e m á** právo na náhradu nákladů řízení.
- III. Ustanovenému zástupci žalobce advokátovi Mgr. Štěpánu Řiháčkovi **s e p ř i z n á v á** odměna za zastupování v řízení o kasační stížnosti ve výši 3 400 Kč, která mu bude vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu do 30 dnů od právní moci tohoto usnesení.

O d ů v o d n ě n í :

I.

[1] Rozhodnutím ze dne 19. 12. 2018 č. j. OAM-567/ZA-ZA11-ZA17-2017, žalovaný rozhodl, že se žalobci neuděluje mezinárodní ochrana podle § 12 až 14b zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o azylu“).

II.

[2] Žalobce podal proti rozhodnutí žalovaného žalobu u Krajského soudu v Ostravě, který ji zamítl rozsudkem ze dne 28. 3. 2019, č. j. 63 Az 3/2019 - 38. Rozsudek krajského soudu, stejně jako zde uváděná judikatura Nejvyššího správního soudu, je k dispozici na www.nssoud.cz a soud na něj na tomto místě pro stručnost odkazuje.

III.

[3] Žalobce (dále jen „stěžovatel“) podal proti rozsudku krajského soudu kasační stížnost z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 písm. a), b) a d) s. ř. s.

[4] Stěžovatel má za to, že krajský soud nesprávně posoudil právní otázku, zda problémy, kterým čelil ve vlasti v souvislosti s jeho kurdskou národností a politickými názory, lze kvalifikovat jako pronásledování, případně jako hrozbu skutečného nebezpečí vážné újmy. Stěžovatel byl opakovaně zadržen policisty a za naprosto nelidských podmínek podrobován výslechům, případně i bití a mučení. Stěžovatel nesouhlasil s názorem krajského soudu, že jeho výpověď není věrohodná. Skutečnost, že mu bylo umožněno vyřídit si cestovní doklady a legálně opustit zemi původu, není v rozporu s jeho tvrzením, že byl pronásledovanou osobou. Dále poukázal na to, že jeho psychické problémy mají souvislost s jeho stíháním tureckou policií, kdy se před policií musel skrývat, přišel o práci a prakticky se mu zhroutil jeho dosavadní život. V Turecku se mu přitom nedostalo adekvátní lékařské péče, kdy na jeho psychické problémy mu byly předepsány pouze léky na zlepšení trávení.

[5] K výtce krajského soudu, že přes svůj závazek nedoložil důkazy ke svým tvrzením, stěžovatel uvedl, že závazek k doložení důkazů nemá oporu v zákoně. Soud by nesplnění takového závazku neměl klást stěžovateli k tíži. Navíc stěžovatel podnikl všechny myslitelné kroky k zajištění takových důkazů, nicméně jeho právní zástupce v Turecku je vězněný a stěžovateli se tak nepodařilo získat potřebné dokumenty.

[6] Stěžovatel rovněž namítal, že napadený rozsudek je nepřezkoumatelný, neboť krajský soud se nedostatečně vypořádal s námitkami uplatněnými v žalobě, a jeho odůvodnění se prakticky omezuje pouze na opakování argumentů obsažených v rozhodnutí žalovaného.

IV.

[7] Nejvyšší správní soud posoudil kasační stížnost v mezích jejího rozsahu a uplatněných důvodů a zkoumal přitom, zda napadené rozhodnutí netrpí vadami, k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti (§ 109 odst. 3 a 4 s. ř. s.).

[8] Jednou z podmínek věcného přezkumu kasační stížnosti ve věci mezinárodní ochrany je její přijatelnost. Kasační stížnost je podle § 104a odst. 1 s. ř. s. přijatelná, pokud svým významem podstatně přesahuje vlastní zájmy stěžovatele. Výkladem institutu přijatelnosti se Nejvyšší správní soud zabýval například v usnesení ze dne 26. 4. 2006, č. j. 1 Azs 13/2006 - 39, publ. pod č. 933/2006 Sb. NSS, na které pro stručnost odkazuje.

[9] Nejvyšší správní soud neshledal v posuzované věci přesah vlastních zájmů stěžovatele ani zásadní pochybení krajského soudu, které by mohlo mít dopad do jeho hmotněprávního postavení. Ustálená a vnitřně jednotná judikatura Nejvyššího správního soudu totiž poskytuje dostatečnou odpověď na uplatněné kasační námitky a stěžovatel ve své argumentaci nevyložil žádné důvody, které by svědčily pro odklon.

[10] K tvrzené nepřezkoumatelnosti spočívající v nedostatku důvodů se v obecné rovině Nejvyšší správní soud mnohokrát vyjádřil (viz např. rozsudky ze dne 4. 12. 2003,

pokračování

č. j. 2 Ads 58/2003 - 75, ze dne 29. 7. 2004, č. j. 4 As 5/2003 - 52, ze dne 18. 10. 2005, č. j. 1 Afs 135/2004 - 73, č. 787/2006 Sb. NSS, ze dne 14. 7. 2005, č. j. 2 Afs 24/2005 - 44, č. 689/2005 Sb. NSS, ze dne 25. 5. 2006, č. j. 2 Afs 154/2005 - 245, ze dne 17. 1. 2008, č. j. 5 As 29/2007 - 64). Rozhodnutí soudu je třeba považovat za nepřezkoumatelné pro nedostatek důvodů zejména tehdy, pokud není zřejmé, jakými úvahami se soud řídil při naplňování zásady volného hodnocení důkazů nebo při utváření právního závěru, z jakého důvodu soud považoval žalobní námitky za liché či mylné nebo proč nepovažoval právní argumentaci v žalobě za důvodnou. Meritorní přezkum rozhodnutí soudu je tak možný pouze za předpokladu, že se jedná o rozhodnutí srozumitelné, které je opřeno o dostatek relevantních důvodů, z nichž je zřejmé, proč soud rozhodl tak, jak je uvedeno v jeho výroku. Tato kritéria napadený rozsudek splňuje, neboť je z jeho odůvodnění zcela zřejmé, jakými úvahami byl při posouzení věci v rozsahu žalobních bodů krajský soud veden a k jakému závěru na jejich základě dospěl. Že přitom zaujal stejný právní názor, jaký vyjádřil žalovaný v napadeném rozhodnutí, nemůže vést k závěru o nepřezkoumatelnosti jeho vlastního rozhodnutí. Požadovat po krajském soudu, aby vlastními a jinými slovy přeformuloval již jednou vyjádřené, by bylo zbytečné a neúčelné. V této souvislosti Nejvyšší správní soud poukazuje na usnesení ze dne 22. 9. 2016, č. j. 6 Azs 167/2016 - 31, kde uvedl: „*Jestliže soud v řízení podle § 65 a násl. s. ř. s. shledá právní názor správního orgánu správným, je logické, že tento názor do odůvodnění svého rozhodnutí převezme. Převyprávěním téhož, jen jinými slovy, by soud k ochraně práv stěžovatele nikterak nepřispěl.*“

[11] Pokud jde o tvrzení stěžovatele, že splňuje podmínky pro udělení azylu podle § 12 zákona o azylu, případně doplňkové ochrany podle § 14a téhož zákona, pak je třeba ve shodě s žalovaným i krajským soudem poukázat na to, že v průběhu správního řízení se ve výpovědích stěžovatele objevovaly nejasnosti a rozpory. Stěžovatel v průběhu správního řízení uvedl, že se v roce 2013 zúčastnil protivládní demonstrace v Ankaře, a to jako běžný účastník. Během této akce byl zadržen spolu s dalšími lidmi policií a druhý den byl propuštěn. Mezi roky 2013 až 2016 byl ještě několikrát krátkodobě zadržen policií a dotazován na různé organizace (PKK, DHKPC, MLKP a další, které ani neznal). Přesný počet a konkrétní okolnosti zadržení však nebyl schopen sdělit s vysvětlením, že si to nepamatuje. Dále uvedl, že byl obviněn z členství v teroristické skupině a z poškozování státního majetku a že je proti němu v Turecku vedeno soudní řízení. Od poloviny října 2016 až do svého odjezdu z vlasti (tj. dva měsíce) se skrýval. Na druhou stranu stěžovatel uvedl, že si listopadu 2016 nechal vystavit cestovní pas, vyřídil si vízum a v prosinci 2016 bez problémů legálně letecky vycestoval z Turecka. Lze souhlasit s názorem žalovaného i krajského soudu, že je krajně nepravděpodobné, aby stěžovatel jako běžný řadový účastník jediné protestní akce (navíc v roce 2013, tj. 3 roky před pokusem o státní převrat), který sám nebyl předtím ani potom nijak politicky aktivní, byl pro turecké státní orgány natolik zajímavou osobou, aby byl opakovaně zadržován a vyslýchán příslušníky protiteroristického útvaru policie. Navíc pokud by skutečně byl obviněn z členství v teroristické skupině, jak sám tvrdil, jen těžko si lze představit, že by mu bylo umožněno opatřit si cestovní doklady, legálně vycestovat z Turecka do zahraničí a tím uniknout z působnosti tureckých státních orgánů. Závěr krajského soudu o nevěrohodnosti a účelovosti příběhu stěžovatele je tak správný, neboť nejasnosti a rozpory v jeho tvrzeních lze označit za natolik zásadní, že mohou být považovány za důkaz o nevěrohodnosti celého jeho příběhu. Nejvyšší správní soud v rozsudku ze dne 14. 5. 2008,

č. j. 7 Azs 25/2008 - 105, uvedl, že „K tomu, aby mohlo ministerstvo posoudit, zda žadatel o udělení mezinárodní ochrany splňuje některou z podmínek uvedených v § 12 zákona o azylu, je nutné, aby žadatel srozumitelně a dostatečně určitě tvrdil skutečnosti, ve kterých spatřuje existenci některé z podmínek pro udělení azylu. Těmito tvrzeními je pak ministerstvo povinno se náležitě vypořádat a posoudit, zda tvrzení žadatele odůvodňují či neodůvodňují udělení azylu. Ministerstvo je zpravidla povinno porovnat tvrzené skutečnosti s informacemi o zemi původu, které si před vydáním rozhodnutí obstará. Naproti tomu v případě, že žadatel svoji povinnost tvrzení nesplní, a to buď tak, že vůbec netvrdí žádné skutečnosti, nebo že na podkladě jeho neurčitých nebo rozporuplných skutečností nelze zjistit, jaké jsou skutečné důvody jeho odchodu ze země původu, resp. důvody žádosti o udělení mezinárodní ochrany, nemůže ministerstvo v takovém případě shledat existenci podmínek pro udělení azylu. Ministerstvo totiž za takové situace nemůže posoudit, zda tvrzení žadatele odůvodňují či neodůvodňují přiznání azylu, neboť zde nejsou srozumitelná a určitá tvrzení, která by správní orgán mohl ve smyslu jednotlivých podmínek pro udělení azylu posuzovat a případně porovnávat s informacemi o zemi původu. Jsou-li tvrzení rozporná, nelze učinit jednoznačný závěr o tom, která z rozporných tvrzení by měl správní orgán ve vztahu k jednotlivým podmínkám pro udělení azylu považovat za důvody, ve kterých žadatel spatřuje podmínky pro udělení azylu. Nevěrohodnost tvrzení na podkladě uvádění rozporuplných tvrzení znemožňuje správnímu orgánu shledat u žadatele podmínky pro udělení azylu. Jelikož zpravidla není v možnostech žadatele v řízení o udělení mezinárodní ochrany prokázat svá tvrzení jiným způsobem než svou výpovědí, je srovnání jím uváděných skutečností zásadním kritériem pro posouzení jejich věrohodnosti. Pokud se ve výpovědích žadatele vyskytuje značné množství rozporů, které není schopen zdůvodnit, nelze ministerstvu vytýkat, že k nim přistupuje s určitou mírou pochybností.“ V této souvislosti odkazuje Nejvyšší správní soud i na rozsudek ze dne 18. 1. 2006, č. j. 6 Azs 386/2004 - 40, v němž vyslovil, že „Jelikož často není v možnostech žadatele o azyl prokázat svá tvrzení jiným způsobem než vlastní věrohodnou výpovědí, je srovnání skutečností jím uvedených v žádosti o azyl, vlastnoručně psaném prohlášení a v pohovoru významným měřítkem jeho věrohodnosti.“

[12] Nejvyšší správní soud poukazuje na to, že v poslední době odmítl kasační stížnosti založené na námitce nesprávného posouzení otázky pronásledování kurdské menšiny v Turecku např. v usnesení ze dne 21. 6. 2018, č. j. 1 Azs 177/2018 - 28, ze dne 17. 1. 2019, č. j. 5 Azs 106/2018 - 30, ze dne 25. 4. 2019, č. j. 8 Azs 352/2018 - 46, ze dne 7. 11. 2019, 2 Azs 75/2019 - 46; podrobně se pak touto problematikou zabýval např. v rozsudku ze dne 11. 9. 2012, č. j. 4 Azs 34/2011 - 154, či ze dne 10. 12. 2015, č. j. 9 Azs 250/2015 - 23. Již dříve uvedl, že se „zabýval také postavením kurdské menšiny v Turecku, přičemž v souladu s ustálenou rozhodovací praxí dospěl k závěru, že obtíže spojené s příslušností k této etnické skupině nedosahují intenzity pronásledování ve smyslu § 12 písm. a) či b) zákona o azylu, případně vážné újmy podle § 14a odst. 2 téhož zákona. Kasační stížnost obsahuje značně obecná tvrzení o tom, že po státním převratu, k němuž došlo dne 15. 7. 2016, se v důsledku následující reakce státní moci a intenzivních opatření vůči domnělým pučistům, politickým oponentům a jiným osobám, mohou za určitých okolností některé osoby obávat pronásledování. (...) Tyto obavy z pronásledování by mohly být namísto zejména u politicky aktivně činných osob, resp. osob zapojených do neúspěšného státního převratu, takové skutečnosti však stěžovatel neuvedl“ (usnesení ze dne 21. 6. 2018, č. j. 1 Azs 177/2018 - 28). Dále taktéž naznal, že „nelze stěžovateli přisvědčit, že by kurdští příslušníci v Turecku byli na celém území státu tak běžně a závažně pronásledováni, že by tato skutečnost zakládala důvod pro udělení mezinárodní

pokračování

ochrany“ (usnesení ze dne 25. 4. 2019, č. j. 8 Azs 352/2018 - 46). Nejvyšší správní soud v projednávaném případě neshledal žádnou specifickou okolnost, pro niž by se měl od výše citované judikatury odchýlit; ta neplyne z tvrzení samotného stěžovatele ani zjištění žalovaného. Stěžovatel nebyl v Turecku nikdy sám politicky aktivní jako člen konkrétní politické strany, taktéž se neúčastnil ani neúspěšného pokusu o státní převrat. Jak sám uvedl, zúčastnil se jako běžný účastník toliko jedné protivládní akce v roce 2013. Rovněž lze poukázat na to, že stěžovatel před svým odchodem z Turecka pobýval v I., tedy nikoliv na problematičtém území v blízkosti hranice se Sýrskou arabskou republikou.

[13] Nejvyšší správní soud nepochybně, že situace ohledně dodržování základních lidských práv v Turecku je problematická. V této souvislosti však odkazuje na rozsudek ze dne 21. 7. 2005, č. j. 3 Azs 303/2004 - 79, kde uvedl: *„Pokud žadatel o udělení azylu není vystaven žádnému pronásledování nebo diskriminaci z azylově relevantních důvodů, resp. nemá z takového pronásledování nebo diskriminace odůvodněný strach, popř. takové skutečnosti ve správním řízení vůbec netvrdí, pak nesplňuje podmínky pro udělení azylu ve smyslu § 12 zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, ve znění zákona č. 2/2002 Sb., a to i přes skutečnost, že pochází ze země s nedemokratickým a autoritativním režimem, který zásadním způsobem diskriminuje a potlačuje opozici, resp. osoby zastávající politicky odlišné názory.“* Dále lze poukázat i na rozsudek ze dne 15. 2. 2006, č. j. 3 Azs 442/2004 - 61, ve kterém zdejší soud dovodil, že: *„Ojedinělý krok směřující k uplatňování politických práv (v daném případě jedna tvrzená účast na demonstraci) nelze považovat za natolik intenzivní postoj, který by bylo možno považovat za uplatnění zákonného důvodu pro udělení azylu spočívající v pronásledování za uplatňování politických práv a svobod. Stejně tak tvrzenou skutečnost, že manžela v místě bydliště bez uvedení důvodu hledali policisté, rovněž nelze bez dalšího považovat za skutečnost objektivně zakládající odůvodněný strach z pronásledování pro zastávání určitých politických názorů ve státě, jehož občanství stěžovatelka má, tak jak má na mysli § 12 zákona o azylu.“*

[14] Nad rámec výše uvedeného Nejvyšší správní soud dodává, že reflektoval též aktuální vývoj v Turecku ve vztahu ke kurdské menšině, který souvisí s tureckou operací „Pramen míru“ spočívající ve vpádu ozbrojených sil Turecka do severní Sýrie v oblasti Eufratu, která je pod kontrolou kurdských milic. Konstatuje však, že tento ozbrojený konflikt je lokalizován výhradně na konkrétním území (část hranice se Sýrií), které již žalovaný s krajským soudem dříve hodnotili jako bezpečnostně problematické; nelze však bez dalšího říci, že se jedná o vnitřní ozbrojený konflikt či válečný stav na celém území Turecka. Především však Nejvyšší správní soud odkazuje na obecné pravidlo § 75 odst. 1 s. ř. s., které zakazuje správnímu soudu přihlížet ke skutkovým novotám, jež neexistovaly v době vydání rozhodnutí správního orgánu, byť judikatura dovodila možnost prolomení tohoto pravidla v některých výjimečných případech. Specificky pro oblast mezinárodní ochrany platí, že *„soud bude povinen prolomit pravidlo stanovené v § 75 odst. 1 s. ř. s. a přihlídnout k novým skutkovým okolnostem z důvodu možného porušení čl. 8 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod (č. 209/1992 Sb.) pouze ve výjimečných případech. A to tehdy, pokud cizinec v řízení před soudem uvede skutečnosti, které nastaly až po právní moci rozhodnutí správního orgánu nebo nebyly bez vlastního zavinění cizince předmětem zkoumání správního orgánu, a zároveň se o těchto skutečnostech lze domnívat, že by mohly být relevantní pro možné udělení doplňkové ochrany podle § 14a zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, a soud neshledá dostatečné záruky, že tyto nové skutečnosti budou dodatečně posouzeny v novém*

správním řízení“ (viz rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 4. 2. 2013, č. j. 8 Azs 27/2012 - 65); dále upřesnil, že „v rámci soudního přezkumu správních rozhodnutí ve věcech mezinárodní ochrany může nastat situace, kdy je třeba na základě čl. 10 Ústavy České republiky upřednostnit před aplikací § 75 odst. 1 s. ř. s. užití čl. 2 a 3 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod, publikované pod č. 209/1992 Sb., (dále jen „Úmluva“). Tato situace však nastává pouze tehdy, pokud by ve smyslu uvedených ustanovení Úmluvy mohlo navrácením žadatele o mezinárodní ochranu dojít k porušení zásady non-refoulement, respektive k obrožení práva na život nebo k porušení zákazu mučení v důsledku zhoršení situace, ke kterému v zemi žadatele o mezinárodní ochranu došlo až po vydání rozhodnutí správního orgánu“ (rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 10. 7. 2014, č. j. 4 Azs 119/2014 - 43). Dostatečné záruky respektování zásady non-refoulement navíc poskytuje řízení o správním vyhoštění (srov. § 179 zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů), v němž by aktuální politický a bezpečnostní vývoj v zemi stěžovatele původu musel být zohledněn.

[15] Závěrem Nejvyšší správní soud dodává, že nikterak nezlehčuje pozici stěžovatele a chápe jeho obtížnou situaci. Prostřednictvím azylového řízení však nelze žádat o legalizaci pobytu v České republice, neboť pro takový účel obsahuje právní řád České republiky jiné nástroje, konkrétně instituty podle zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů (srov. např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 18. 11. 2004, č. j. 7 Azs 117/2004 - 57). Stěžovatel si nemůže zvolit využití institutů zákona o azylu namísto institutů zákona o pobytu cizinců, neboť mezinárodní ochrana je specifický institut sloužící jako štít lidem, kteří byli ve své vlasti pronásledováni či ohroženi vážnou újmou, nikoli univerzálním nástrojem pro legalizaci pobytu. Právě instituty právní úpravy pobytu cizinců na území České republiky jsou určeny pro případy tohoto druhu, když stěžovatel ve správním řízení sám uvedl, že usiluje o legální pobyt v České republice. Pokud má stěžovatel zájem setrvat v České republice a žít zde, je třeba, aby o to usiloval prostřednictvím institutů zákona o pobytu cizinců.

[16] S poukazem na shora uvedené důvody Nejvyšší správní soud odmítl kasační stížnost jako nepřijatelnou podle § 104a s. ř. s.

[17] Výrok o nákladech řízení o kasační stížnosti se opírá o § 60 odst. 3 větu první s. ř. s. ve spojení s § 120 s. ř. s., podle nichž žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení, byla-li kasační stížnost odmítnuta.

[18] Ustanovenému zástupci stěžovatele Nejvyšší správní soud přiznal odměnu za jeden úkon právní služby spočívající v doplnění kasační stížnosti [§ 11 odst. 1 písm. d) vyhlášky č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif), ve znění pozdějších předpisů] ve výši 3 100 Kč [§ 9 odst. 4 písm. d) a § 7 bod 5 advokátního tarifu], k čemuž náleží náhrada hotových výdajů ve výši 300 Kč (§ 13 odst. 4 advokátního tarifu). Celkem tedy odměna ustanoveného advokáta činí částku ve výši 3 400 Kč. Tato částka mu bude vyplacena do 30 dnů od právní moci tohoto usnesení z účtu Nejvyššího správního soudu.

pokračování

Poučení: Proti tomuto usnesení **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 30. dubna 2020

Mgr. David Hipšr
předseda senátu